

POP-UP TEKNİĞİ İLE MODERN SANAT AKIMLARININ VE SANATÇILARIN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE KAVRATILMASI

Alev ÇAKMAKOĞLU KURU¹ Hatice BAHATTİN CEYLAN²

¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, alevkuru(at)gazi.edu.tr

² Öğr. Gör., Sinop Üniversitesi Gerze MYO Tasarım Bölümü, hbahattin(at)sinop.edu.tr

Çakmakoglu, Kuru, Alev ve Hatice Bahattin Ceylan. "Pop-Up Tekniği İle Modern Sanat Akımlarının ve Sanatçıların Ortaokul Öğrencilerine Kavrılması". idil, 62 (2019 Ekim): s. 1327-1338. doi: 10.7816/idil-08-62-07

Öz

Geleneksel öğrenme yöntemleri, günümüz çocuklarının beklentilerini artık karşılayamamakta, durağan sayfaların hareketli bir mekanizmaya dönüştüğü, gizem ve merak duygularını uyandıran tekniklere ihtiyaç duymaktadırlar. Adına pop-up, hareketli-açılır kitap da denilen bu kitap tekniği, genellikle masallar üzerinde uygulansa da, son dönemlerde bilimsel kitap ve ansiklopedilere de uygulanmaktadır. 3 boyutlu mekanizmalar haline dönüştürülen bu kitaplar çok eski tarihlerde, bilimin karmaşık yapısını kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu yöntemle çeşitli formüller ve hesaplamalar daha akılda kalıcı olmuştur. Günümüzde, düz yazının yerini böylesine heyecan verici illüstrasyonların alması, çocukların hafızalarında imgelerin oluşmasına ve bahsedilen konunun akıllarında kalmasına sebep olmaktadır. Bu araştırmada amaçlanan, öğrenmede etkili olan bu tekniğin, sanat eğitiminde kullanılmasının etkililiğini göstermektir. Çalışmada 3 adet modern sanat akımı ve 3 adet sanatçının yer aldığı demo sanat akımı kitapçığının etkisi ölçülüp, tekniğin öğrenme ile ilişkisi belirlenmiştir. Ancak bu ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmemiştir. Bunun, araştırmanın önemli bir sınırlılığı olduğu düşünülmektedir. Sanatta, evrensel bilgi düzeyine erişilmesine katkı sağlamak adına, sanat kitaplarının da bu teknikle hazırlanması ve sınıf ortamı içerisinde bu kitaplardan faydalanılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: hareketli kitap, tasarım, illüstrasyon, pop-up kitap, sanat eğitimi

Makale Bilgisi

Geliş: 16 Temmuz 2019

Düzeltilme: 21 Ağustos 2019

Kabul: 10 Eylül 2019

Giriş

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, sürekli olarak yenilenmenin, sanatta ve bilimde ivme kazanmanın önemi konuşulmaktadır. Teknolojik değişimlerden yararlar sağlamak oldukça önemlidir. Özellikle de küçük yaşlardaki çocuklar, bu çağdaş eğitim anlayışı ile yetiştirmeli, eleştiren, yorumlayan, yetkin ve çabuk kavrayan bireyler haline getirilmelidir. Tüm bunları gerçekleştirebilmek için de, onların yaşlarına uygun, özenle seçilmiş görsellerden ve kolay kavramalarını sağlayan illüstrasyon ve tipografilerden oluşturulmuş kitaplara ihtiyaç duyulmaktadır. Hâlihazırda kullanılan ders kitapları detaylı konu anlatımı ve birkaç illüstrasyonun ötesine gidememekte, çabuk öğrenme ve tutum oluşturma konusunu zamana yaymaktadır. Hâlbuki içinde bulunduğu çağa ayak uydurabilecek, bilimin ve sanatın gerekliliklerini kolayca kavrayabilecek, hatta tüm bunları eğlenceli şekilde öğrenmesini sağlayacak, merak uyandıracak kitaplara ihtiyaç vardır. Onları, uzun metinlerle değil anlatıcı illüstrasyonlarla buluşturmak en doğrusu olacaktır. Şahin'in çalışmasında yer alan Anderson'un şu sözlerini belirtmek yerinde olacaktır:

"Siz hiç küçük bir çocuğun, resimli bir kitap okurken sayfayı çok çabuk çevirmesine tanık oldunuz mu? 'Ben henüz bu sayfayı okumayı bitirmemişim' dediğinizde, çocuk alaycı bir şekilde bakar ve 'ben bitirdim' diye yanıtlayabilir. Çocuklara göre resimler, öyküyü yazılardan daha çabuk anlatır. Dolayısıyla iyi bir resimli kitap, öyküyü resim sanatıyla anlatandır (Anderson'dan aktaran Şahin, 2010: 1310)."

Hareketli kitaplar tam olarak bu noktada önem kazanmaktadır. Çünkü okuyucunun kitap ile buluşma aşamasında duyu organları devreye girmektedir. Duyu organları, kişilerin bilgileri anlayıp kavramasını sağlar. Dolayısıyla bilgilerin yer aldığı kitaplar, fazlaca duyu organına etki ediyorsa, aynı oranda kalıcı ve faydalı olmaktadır. Çünkü hareketli kitaplar, görsel sinema ve dokunma duygusunun yanı sıra, merak ve bulma isteğini de körüklemektedir. Okuyucunun elleriyle yön verdiği, hareketli parçalar ve illüstrasyonlar, aksiyon ve reaksiyonu yanı sıra da merak ve keşfetmeyi getirir (Rubin'den aktaran Keş ve Sarıca, 2014, s: 268). Günümüzde kitapevlerinin rafları bir çok hareketli kitap ile doludur. Çoğunluğu masal bir kısmı ise bilim kitaplarıdır. Fakat sanatın önemi ve gerekliliği göz ardı edilmiş yeterli düzeyde hareketli kitap üretilmemiştir. Bu çalışmada hareketli kitaplar ve kitap illüstrasyonları konularına değinilecek, 8. sınıf sanat eğitiminde, hareketli kitap ders materyali olarak kullanılarak, öğrenmeye katkısı nicel yöntemlerle araştırılacaktır.

Yöntem

Pop-Up (Hareketli) kitapların 8. sınıf sanat eğitiminde öğrenmeye katkısının belirlenmesi amacıyla hazırlanan bu çalışmanın yazın kısmı tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama ve analizi kısmı ise betimsel araştırma modeline dayanmaktadır. Betimsel araştırma, çok sayıda katılımcı ile belli bir sürede yapılan ve kurum ya da grupların durumlarına yönelik detaylı açıklamaları içeren çalışmadır (Kaptan, 1995: 59).

Araştırma için sanat eğitimi almadığı bilinen gruplar kolay örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Anketin ilk grubu Sinop ilinde, ortaokul öğrenim seviyesinde eğitim veren "X. Ortaokulu" 8. Sınıf öğrencilerinin A şubesi, ikinci grubu ise yine aynı okulun 8. sınıf öğrencilerinin C şubesi oluşturmaktadır. Hazırlanan anket soruları, A şubesinin 25 öğrencisi ve C şubesinin 25 öğrencisi olmak üzere toplamda 50 katılımcı üzerinde uygulanmıştır.

Yöntemin ilk aşamasında, ilk gruba, 3 adet modern sanat akımı ve 3 adet sanatçının (Sürrealizm – Salvador Dali, Kübizm – Picasso, Ekspresyonizm – James Ensor) yer aldığı bilgi metni dağıtılmış ve okumaları istenmiş, ikinci gruba ise, aynı bilgilerden oluşan hareketli (Pop-Up) demo sanat akımı kitapçığı dağıtılmıştır. Sonrasında her iki gruba da, aynı bilgiler ışığında hazırlanan 8 adet bilgi 1 adet görüş sorularından oluşan toplamda 9 adet anket sorusu yöneltilmiş ve cevaplamaları istenmiştir. Sonrasında incelenen verilerden elde edilen bulguların frekans ve yüzde tabloları çıkarılmıştır. Verilerin yazılmasında SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır.

İllüstrasyon ve Çocuk Kitaplarında Kullanımı

İllüstrasyon; sözel olan unsurları görsel olarak yorumlayan tekniktir. İllüstrasyonların hazırlanma aşamasında geleneksel çizim ve boyama malzemelerine ek olarak, kolaj, fotoğraf ve bilgisayarlı çizim tekniklerinden de faydalanılmaktadır (Becer, 1997, s:210).

İllüstrasyon, uzunca bir yazıyı, anlık olarak izleyiciye doğru bir şekilde aktarabilirse başarılıdır. Dolayısıyla çocuk kitaplarında kullanılan illüstrasyonlar, küçük okuyucunun kitapta anlatılmak istenen her ne ise doğru bir şekilde faydalanmasını sağlamalıdır. İllüstrasyonlarda kullanılan formlar, biçimler ve renkler ve hatta aktarım biçimi hedef kitlenin yaş gurubuna uygun olarak hazırlanmalıdır. Tasarım aşamasında onların anlayabileceği sahneler, çözebileceği semboller ve anlamlar çıkarabileceği renkler dikkate alınmalıdır.

Resim 1. The Pirates Next Door Kitabı İçin Hazırlanan Jonny Duddle İllüstrasyon Örneği

Değişik resimlendirmeler, çocukların farklı bir dünyaya geçişini sağlamakta, hayal güçlerinin olanaklarını genişletmektedir. Sıradan, alışlagelmiş ya da kalıplaşmış, gerçeğe yakın ya da fotoğraf benzeri çizimlerden oluşan bir tarz çocuğun, meraklı, renkli ve hassas yapısına bir süre sonra yetersiz gelecektir. İllüstratörler, daha çok onlara hitap edecek, özgün ve yaratıcı çalışmalarla onların duyarlılığını yakalayabilecektir (Kara, 2012, s:230).

Resim 2. İllüstrasyon Örneği 2

Hareketli (Pop-Up) Kitap ve Tarihçesi

Yaklaşık olarak 800 yıldır pek çok farklı amaca hizmet etmiş olan hareketli kitaplar, okuyucusu tarafından elle işletilen ya da açıldığında bağımsız olarak kendiliğinden hareket edebilen sayfalardan oluşan kitaplardır. İki boyutlu yüzeylerin, çeşitli birleştirmeler ve katlamalar ile üç boyutlu - aktif mekanizmalara dönüşmesi yoluyla hareketli kitap adını alırlar.

Hareketli kitaplar; oyuncak kitap ve aksiyon kitap olarak da adlandırılabilirler. Daha çok duyuya hitap ettikleri için daha çok akılda kalıcıdır. Durağan kitaplar, izleyiciyi monotonluğa sürüklerken, hareketli kitaplar içerdikleri illüstrasyonların, hareket ve derinlik etkisi ile okuyucunun ilgisini uyandırmaktadır. Tüm bunların yanı

sıra, bilgileri daha kolay yoldan aktarmakta ve akılda kalıcılığı sağlamaktadır.

Resim 3. Frozen Hareketli Masal Kitabı İllüstrasyonu

Kitabın tasarım aşamasında her parça titiz çalışmalar sonucunda çıkmakta ve birleştirilmektedir. Öncelikli olarak her parça tek tek çizilip birleştirilip daha sonra basılmaya karar verildiğinde bu parçalar, bilgisayar yardımıyla uygun renge dönüştürülüp tabakalar halinde basılmakta ve yeniden birleştirilmektedir. Günümüzde bu tip kitaplar, teknolojinin gelişmiş olmasına karşın elle hazırlanmakta ve uzun ve zahmetli inşa prensiplerine sahiptir (Keş ve Sarıca, 2014, s: 268)

Resim 4. Pop-Up Kitap İllüstrasyon Hazırlık Aşaması

700 yılı aşkın süre boyunca filozoflar, sanatçılar, bilim adamları ve kitap tasarlayıcıları kitabın bibliyografik sınırlarını aşmaya yönelik çaba sarfetmişlerdir. Böylelikle kitaplara kanatlar, döner parçalar ve diğer hareketli parçalar eklemişlerdir. “**Volvelle**” adı verilen döner parça ilk olarak 13. yüzyılda kullanılmış ve anatomi öğretme, astronomik tahminler yapma ve gizli kod oluşturmada bu sistemden yararlanılmıştır (Montarano, 1996).

Hareketli kitapta kullanılan bir diğer sistem ise kanatçıktır.

“**Kanatçıklar**” ise sayfa üzerine eklenmiş ve katlanmış parçacıklardır. Bu kanatçıklar kaldırıldığında altında gizlenen bilgi açığa çıkmaktadır. (Hendix’den aktaran Keş ve Sarıca, 2014, s:271)

Resim 5. Eski Tarihlerde Kullanılan Volvelle ve Kanatçıklı Kitaplar

Çok eski tarihlerden bu yana kullanılan pop-up kitaplar, ilk olarak mühendislik ve tıp alanları için üretilmiştir. Kaslar, kemikler ve katmanlar halinde düzenlenmiş olan iç organlar gravür illüstrasyonlar halinde basılmıştır. Zamanla farklı alanlara ait yayınlarda da hareketli mekanizmalardan yararlanılmıştır.

Resim 6. 17. Yüzyılda Basılmış Tıbbi Hareketli Kitap

Hareketli Kitap İllüstrasyonları ve Öğrenme ile İlişkisi

Hareketli kitaplar bünyelerinde birçok giz ve heyecan barındırırlar. Kitabın her sayfası çocuğu farklı bir aksiyonla karşılar. Eğlenceli ve hareketli dil ile kurgulanmış bu kitaplar çeşitli bilmeceler içermekte ve okuyucuyu bilmeceleri çözmek için istekli hale getirmektedir. (Sever'den aktaran Şahin, 2010, s:1316).

Elle tutulup, gözle görülmeyen duygu kavramı, çocuk için hem anlatma hem de anlamaya yönelik olarak oldukça karmaşık bir yapıdır. Özellikle okul öncesi dönemi kitaplarında baş kahraman ise hayvanlardır. Kitabı açtığında kanatlan bir kuş, hareket eden bir bulut ya da evsiz bir çocuğun avuçlarını yalayan bir kedi, çocuğun kendi yaşam alanından kesitler vererek, karakterlerle ilişki kurmasını sağlayacak ve güzel duyguları bu kitaplar sayesinde keşfedecektir. Olayların hayvan kahramanlar üzerinden çocuğa sunulması, verilmek istenen mesajı başarılı bir şekilde yerine iletecektir.

Resim 7. Hayvan İllüstrasyonları İle Hazırlanmış Açılır Kitap

Metinsiz olarak bilinen ya da birkaç cümleyle desteklenen Pop-Up kitaplar, aynı zamanda okuma güçlüğü çeken ya da hiç okuyamayan çocuklar için de olanak sağlamaktadır. Sözcüklere gerek kalmadan hareketli illüstrasyonlar ve renkler anlatılmak isteneni kendilerine başarılı bir şekilde aktarmakta ve düş gücünü hareket ettirmektedir. Çünkü kullanılan görseller evrenseldir ve kullanılan formlarla hedef kitlenin neredeyse hepsi benzer şekilde etkilenmektedir. Tüm bunların dışında, Pop-Up kitapları tarihçesine geri döndüğümüzde, bu görsel şölenin yalnızca okul öncesi çocuklar için olmadığını, yetişkinlerin de etkin bir şekilde kullandığını hatırlamak, okul çağındaki çocuklar için de faydalı bir öğrenme unsuru oluşturabileceğini düşünmemizi sağlar. Ayrıca günümüzde bu farkındalıkla hazırlanmış çeşitli ansiklopediler de piyasada satışa sunulmaktadır (Ceylan 2016, s:436). Ancak

sanat ile ilgili olanları maalesef çok azdır. Sanatın önemini ve sanatı öğrenmenin gerekliliği çerçevesinde, bu tarzda hazırlanmış sanat kitapları kolay kavrama açısından faydalı olacaktır.

Bu aşamada, pop-up tekniği ile hazırlanmış sanat kitabının öğrenciler üzerinde uygulama sonuçları incelenecek ve yapılan analizin sonuçları, tekniğin gerekli olup olmadığını açıklayacaktır.

Bulgular ve Yorumlama

Araştırmanın bu bölümünde, ortaokul düzeyinde eğitim alan 8. Sınıf, A ve C şubesinin 50 öğrencisine uygulanan iki farklı anket çalışmasının analizine ve bulgularına yer verilecektir.

Anket 1. Düz yazı bilgi metni

Aşağıda örneği verilen (Bkz. Resim 8) ve öğrenim düzeyine göre basite indirgenmiş sanat akımları ve sanatçılar hakkındaki bilgi metni, A şubesinin 25 öğrencisine dağıtılmış, 10 dakika boyunca okumaları istenmiş, sonrasında kağıtlar toplanmış ve yerine 3'er şıktan oluşan çoktan seçmeli soru kağıdı (Bkz. Resim 9) dağıtılmış, süre gözetmeksizin öğrencilerin kağıtları teslim etmeleri beklenmiştir.

MODERN SANAT AKIMLARI VE SANATÇILARI

Sürrealizm – Salvador Dali

Ressamların gerçekte olmayan unsurları ve düşünceleri kullanarak, hayal güçleriyle oluşturdukları eserlerdir. 1920'lerde ortaya çıkmıştır. En önemli eseri Salvador Dali'dir.

Kübizm - Picasso

Fransız sanat akımıdır. Çoğunlukla geometrik şekiller kullanılır. Bütün şeklin dağıtılması, parçalanması şeklinde yorumlanabilir. Kübizmin amacı, " izleyicinin bulunduğu yerden görebileceği biçimde" değil değişik şartlardan ve başka açılardan görülebilecek özelliklerinin de olduğunu ortaya koymaktır.

Ekspresyonizm – James Ensor

Dışavurumculuk (Ekspresyonizm) Doğanın olduğu gibi temsili yerine duyguların ve iç dünyanın ön plana çıkarıldığı, 20.yy sanat akımıdır. Sanatçılar eserlerinde toplum dışına itilmişlerin, yoksulların, akıl hastalarının iç dünyalarındaki fırtınaları, kaygıları, korkuları işlemişlerdir. James Ensor kurukafa tabloları yapmıştır.

Resim 8. Akım ve Sanatçılar Hakkındaki Bilgi Metni

Lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız.	
1. Salvador Dali hangi akımın sanatçısıdır?	
a) Kübizm	b) Sürrealizm c) Ekspresyonizm
2. Resmi parçalayarak geometrik şekillere dönüştüren sanat akımı hangisidir?	
a) Ekspresyonizm	b) Sürrealizm c) Kübizm
3. James Ensor hangi akımın sanatçısıdır?	
a) Sürrealizm	b) Kübizm c) Ekspresyonizm
4. Toplum dışına itilmişlerin, yoksulların, akıl hastalarının iç dünyalarındaki fırtınaları, kaygıları, korkuların işleyen akım hangisidir?	
a) Ekspresyonizm	b) Sürrealizm c) Kübizm
5. Picasso Hangi akımın sanatçısıdır?	
a) Sürrealizm	b) Kübizm c) Ekspresyonizm
6. Ressamların eserlerini, gerçekte olmayan unsurları ve düşünceleri kullanarak, hayal güçleriyle oluşturdukları sanat akımı hangisidir?	
a) Kübizm	b) Ekspresyonizm c) Sürrealizm

Resim 9. Akım ve sanatçılar hakkındaki soru metni
(her iki anket için de geçerlidir)

Anket 2. Pop-Up demo sanat akımı ve sanatçıları kitapçığı

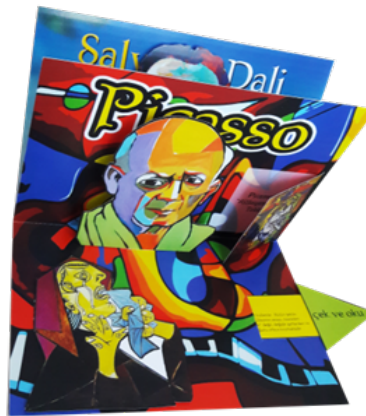
C sınıfına dağıtılan 3 adet modern sanat akımı ve 3 adet sanatçının (Sürrealizm – Salvador Dali, Kübizm – Picasso, Expresyonizm – James Ensor) yer aldığı demo sanat akımı kitapçığının 10 dakika boyunca incelenmesinin ardından kendilerine soru metni (*Bkz.Resim9*) dağıtılmış, süre gözetmeksizin öğrencilerin kağıtları teslim etmeleri beklenmiştir.

Resim 10. Pop-Up demo kitapçığı Görüntü 1

Resim 11. Pop-Up Demo Kitapçığı Görüntü 2

Resim 12. Pop-Up Demo Kitapçığı Görüntü 3

Düz Metin (A Sınıfı)			Pop-Up (C Sınıfı)		
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Doğru	10	40,0	Doğru	16	64,0
Yanlış	15	60,0	Yanlış	9	36,0
Toplam	25	100,0	Toplam	25	100,0

Artış Oranı %

Düz Metin

Pop-Up %24

Tablo 1: Salvador Dali hangi akımın sanatçısıdır?

Analiz

Her iki gruptan toplanan soru metni kağıtları analiz programı (SPSS 24.0) ile değerlendirilmiş, sonuçları ise frekans ve yüzde oranları ile uygulamanın sorunda artan ya da eksilen öğrenim oranları yanda ve aşağıda yer alan veri analiz tablolarında karşılaştırılmıştır.

Düz Metin (A Sınıfı)			Pop-Up (C Sınıfı)		
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Doğru	12	48,0	Doğru	14	56,0
Yanlış	13	52,0	Yanlış	11	44,0
Toplam	25	100,0	Toplam	25	100,0

Artış Oranı %

Düz Metin

Pop-Up %8

Tablo 2: Resmi parçalayarak geometrik şekillere dönüştüren sanat akımı hangisidir?

Düz Metin (A Sınıfı)			Pop-Up (C Sınıfı)		
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Doğru	11	44,0	Doğru	21	84,0
Yanlış	14	56,0	Yanlış	4	16,0
Toplam	25	100,0	Toplam	25	100,0

Artış Oranı %

Düz Metin

Pop-Up %40

Tablo 3: James Ensor hangi akımın sanatçısıdır?

Düz Metin (A Sınıfı)			Pop-Up (C Sınıfı)		
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Doğru	13	40,0	Doğru	21	84,0
Yanlış	15	60,0	Yanlış	4	16,0
Toplam	25	100,0	Toplam	25	100,0

Artış Oranı %

Düz Metin

Pop-Up %40

Tablo 4: Toplum dışına itilmişlerin, yoksulların, akıl hastalarının iç dünyalarındaki fırtınaları, kaygıları, korkularını işleyen akım hangisidir?

Düz Metin (A Sınıfı)			Pop-Up (C Sınıfı)		
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Doğru	11	44,0	Doğru	17	68,0
Yanlış	14	56,0	Yanlış	8	32,0
Toplam	25	100,0	Toplam	25	100,0

Artış Oranı %

Düz Metin

Pop-Up %24

Tablo 5: Picasso hangi akımın sanatçısıdır?

Düz Metin (A Sınıfı)			Pop-Up (C Sınıfı)		
	Frekans	Yüzde		Frekans	Yüzde
Doğru	8	32,0	Doğru	15	60,0
Yanlış	17	68,0	Yanlış	10	40,0
Toplam	25	100,0	Toplam	25	100,0

Artış Oranı %

Düz Metin

Pop-Up %28

Tablo 6: Ressamların eserlerinde hayali unsurları kullandığı sanat akımı hangisidir?

Verilerin sonuçlara geniş çerçeveden baktığımızda, Pop-Up (Açılır Kitap) ile buluşan öğrencilerin, düz metin okuyanlara göre soruları daha fazla oranda doğru cevapladıkları görülmektedir.

Sonuçları ayrı olarak değerlendirmek gerekirse, öğrencilere yöneltilen "Salvador Dali hangi akımın sanatçısıdır?" sorusuna A sınıfından 10 doğru cevap, C sınıfından ise 16 doğru cevap gelmiştir. Teknik %24 başarı artışı sağlamıştır.

2. soru olan "Resmi parçalayarak geometrik şekillere dönüştüren sanat akımı hangisidir?" sorusuna A sınıfından 12 doğru cevap, C sınıfından ise 14 doğru cevap gelmiştir ve %8'lik bir başarı artış oranı izlenmiştir.

Bu soruyu izleyen diğer iki soru ise Ekspresyonizm ile ilgilidir ve sonuçlar oldukça yüksek çıkmıştır. "James Ensor hangi akımın sanatçısıdır?" ve "Toplum dışına itilmişlerin, yoksulların, akıl hastalarının iç dünyalarındaki fırtınaları, kaygıları, korkuları işleyen akım hangisidir?" sorularının yanıtlarına teknik %40'lık bir başarı artışı getirmiştir. Diğerlerine göre bu akım ve sanatçının daha akılda kalıcı olması, tekniğin içerisinde yer alan iskelet ve kurukafa görsellerine de dayanmaktadır. Bilinçaltı arketiplerinden ölümü simgeleyen bu illüstrasyon akılda kalıcılığı artırmış ve daha fazla doğru yanıt verilmesine sebep olmuştur. Bir çok arketipin dışında doğum ve ölüm arketipleri; bilinçaltı mesajın aktarılmasında yoğunlukla kullanılan iki arketiptir. Çünkü bu iki arketip hayatın başlangıcı ve sonu olarak tanımlanmakta ve kişilerde benzer etkiler yaratmaktadır. (Ceylan ve Ceylan, 2015, s: 135).

Ayrıca Ekspresyonizm sayfasında yer alan iskelet illüstrasyonların diğer akımların illüstrasyonlarına oranla daha ilgi çekici gelmesi ise gurubun yaş düzeyi ile ilişkilidir.

Anketin diğer sorusu "Picasso hangi akımın sanatçısıdır?"a ise A sınıfından 11 doğru cevap, C sınıfından ise 17 doğru cevap gelmiştir ve %24'lük bir başarı artış oranı izlenmiştir.

Son olarak, "Ressamların eserlerini, gerçekte olmayan unsurları ve düşünceleri kullanarak, hayal güçleriyle oluşturdukları sanat akımı hangisidir?" sorusuna ise A sınıfından 8 doğru, C sınıfından ise 15 doğru cevap gelmiş ve %28'lik bir başarı artışı elde edilmiştir.

Genel Değerlendirme

Kitapevleri; uzun metinler, bilimsel konular, karmaşık formüller, sayfalar dolusu izahat, anlaşılmayı bekleyen sanat akımları ve sanatçılara ait kitaplar ile doludur. Okunması için vakit ve kavranması için ise anlaşılabilir olması gereken bu metinleri, konusunda uzman illüstratörler ile oldukça karmaşık yapıyı dahi canlandırabilen kağıt mühendisleri Pop-Up (açılır kitap) tekniği ile basitçe kavratabilmektedir.

Hareketli kitapların çıkış noktası olan bilim ansiklopedilerinde, karmaşık hesaplamaların ve formüllerin basit mekanizmalar ile anlatılması ve hatta kavrılması hareketli kitaplar ile öğrenme ilişkisini açıkça ortaya koymaktadır. Günümüz kitapevlerinde ise Pop-Up tekniğini çoğunlukla masal kitaplarında görmekteyken, hareketli illüstrasyonlar ile donatılmış ve her sayfası ayrı bir maceraya dönüşen bilimsel ansiklopediler de raflarda yerini almıştır fakat sanat kitaplarına baktığımızda ise bu teknikle hazırlanan kitabın bulunmadığını görmekteyiz.

Araştırmada içerisinde, 3 adet modern sanat akımı ve 3 adet sanatçının yer aldığı demo sanat akımı kitapçığı yardımı ile hazırlanan anket veri analizleri incelenmiş, tekniğin düz yazıya oranla öğrenme ilişkisi belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 50 öğrenci ve elde edilen veriler incelendiğinde düz metin yerine kendilerine hareketli kitap dağıtılan gurubun, başarı oranlarının arttığı gözlemlenmiştir. Ancak bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı bir fark

olup olmadığı test edilmemiştir. Bunun, araştırmanın önemli bir sınırlılığı olduğu düşünülmektedir. Daha sonraki araştırmalarda bağımsız gruplar için **t test** gibi analizlerle yeniden ölçülmesi önerilebilir. Böylesi önemli görevleri başarıyla yerine getiren tekniğin, sanat eğitiminde kullanılmasının fayda sağlayacağından bahsetmek doğru olacaktır. Dolayısıyla tüm bu bilgiler ışığında, yalnızca masal kitaplarında değil, öğrencilere sanat eğitimi verirken, hafızalarında gerekli imgeleri oluşturmak, onları motive etmek ve dersin konusunu eğlenceli bir oyuna dönüştürmek ve sanatta, evrensel bilgi düzeyine erişilmesine katkı sağlamak adına sınıf ortamı içerisinde bu kitaplardan faydalanılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Becer, Emre. İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Kitabevi, İnkılap Yayınevi, 1999.
- Ceylan, Hatice Bahattin, Hareketli (Pop-Up) Çocuk Kitabı İllüstrasyonları ve Öğrenme İlişkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2016.
- Ceylan, İbrahim Gökhan., Ceylan, Hatice Bahattin. Ambalaj Tasarımında Bilinçaltı Mesaj Öğelerinin ve Nöropazarlama Yaklaşımının Kullanımlarının Karşılaştırılması. *Turkish Studies* (2015) 123-142.
- Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: Rehber Yayınevi, 10. Basım, 1995.
- Kara, Cem. Çocuk Kitabı Seçiminde Resimlemelerle İlgili Olarak Ebeveynin Dikkat Etmesi Gereken Başlıca Unsurlar. *Batman Üniversitesi – Yaşam Bilimleri Dergisi Cilt 1, Sayı 1*, 2012.
- Keş, Yusuf., Sarıca, Sevtap. Hareketli Kitap İllüstrasyonlarının Tarih Boyunca Farklı Kullanımları Üzerine Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi - Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 2014.
- Montarano, Ann. A Concise History Of Pop-Up And Movable Books. 1996.
- Şahin, Güliz. Okulöncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarı Olarak Resim. *Turkish Studies* (2014) 1309-1324.

İnternet Kaynakları

- Resim1:**<http://literacyladies49.blogspot.com/2012/08/the-pirates-next-door-by-jonny-duddle.html>
- Resim2:**<https://www.bestpopupbooks.com/frozen-pop-up-book/>
- Resim3:**<https://tr.pinterest.com/pin/405535141440817503/>
- Resim4:** <http://www.makingofapopup.com/popup-book-photo-gallery/>
- Resim5:**<https://www.pinterest.ch/pin/539869074056793958/>
- Resim6:**<https://www.paperblog.fr/7926309/l-anatomie-pop-up-du-xviieme-siecle/>
- Resim7:**<https://www.cittadelsole.it/en/products/ZR96361>

APPREHENDING MODERN ART MOVEMENTS AND ARTISTS TO SECONDARY SCHOOL STUDENTS THROUGH POP-UP TECHNIQUE

Alev ÇAKMAKOĞLU KURU
Hatice BAHATTİN CEYLAN

Abstract

The traditional learning methods cannot meet the expectations of modern-day children, thus they require adopting techniques which covert the dull pages into a colorful mechanism and stimulate the sense of mystery and wonder. Although this book technique named as movable pop-up book is applied mostly to the fairy tales, it is applied to the scientific books and encyclopedias as well. These books which have been turned into 3D mechanisms were used to facilitate the complex structure of the science in ancient times. Various formulas and calculations have been more catchy thank to this method. Nowadays, such exciting illustrations that are replaced by prose have led to generating images in children's memories, and enabling them to easily keep the mentioned topic in their minds. This study aims at touching upon the benefits of using this technique which is effective in terms of the learning in the art education. In this study, the impacts of art movement booklet, where 3 modern art movements and 3 artists are in question, have been estimated, and the relationship between this technique and the learning has been determined. It has been suggested that the art books are required to be prepared by this technique, and these book should be used in the classroom environment for the purpose of contributing to the universal knowledge level within the scope of art.

Keywords: Art Education, Design, Illustration, Movable Book, Pop-Up Book